

Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u vijeću sastavljenom od sudija Damjana Kaurinović, kao predsjednika vijeća i Ilje Klaić, Maide Kovačević, Srđana Nedić i Ruže Gligorević, kao članova vijeća, u postupku ocjene usklađenosti pravnih akata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, postupajući po inicijativi C.Đ. iz B., na osnovu člana 27. tačka e. Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 20/10), na sjednici vijeća održanoj dana 05.02.2016. godine, donio je

R J E Š E N J E

NE PRIHVATA se inicijativa C.Đ. iz L.,..., za pokretanje postupka ocjene usklađenosti člana 4. Odluke Skupštine Brčko distrikta Bosne i Hercegovine o kriterijima i procedurama za utvrđivanje prava i visine sredstava za dodjelu jednokratne pomoći za rješavanje socijalnog statusa radnika koji su radili u ODP „Interplet“ Brčko, broj 01-02-327/14 od 23.07.2014. godine, sa Zakonom o nasljeđivanju, odredbama člana 13. stav 1., 4. i 5. Statuta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i odredbom člana 1. Protokola I uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Obrazloženje

Dana 23.12.2015. godine C.Đ. iz L., ... (u daljem tekstu inicijator), je Apelacionom sudu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine podnijela inicijativu za pokretanje postupka ocjene usklađenosti odredbe člana 4. Odluke Skupštine Brčko distrikta Bosne i Hercegovine o kriterijima i procedurama za utvrđivanje prava i visine sredstava za dodjelu jednokratne pomoći za rješavanje socijalnog statusa radnika koji su radili u ODP „Interplet“ Brčko, broj 01-02-327/14 od 23.07.2014. godine (u daljem tekstu osporena Odluka), koja je objavljena dana 31.07.2014. godine u „Službenom glasniku Brčko distrikta BiH“ broj 31/14, sa odredbama Zakona o nasljeđivanju, odredbama člana 13. stav 1., 4. i 5. Statuta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 2/10 – u daljem tekstu Statut) i odredbom člana 1. Protokola I uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

U prilogu inicijative, inicijator je ovom sudu dostavila Prijavu na javni poziv za dodjelu jednokratne pomoći, Informaciju Odjeljenja za zdravstvo, broj 48-001015/15 od 19.08.2015. godine, Odgovor Službenika za etiku Kancelarije Gradonačelnika Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 48-001015/15 od 21.08.2015. godine, Odluku Skupštine Brčko distrikta Bosne i Hercegovine o kriterijima i procedurama za utvrđivanje prava i visine sredstava za dodjelu jednokratne pomoći za rješavanje socijalnog statusa radnika koji su radili u ODP „Interplet“ Brčko, Izvod iz rješenja Osnovnog suda Brčko distrikta BiH broj 096-O-L-07-000001 od 05.06.2007. godine, Presudu Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 096-O-P-07-000624 od 20.10.2008. godine i Izvod iz matične knjige umrlih za A.J., broj 12-000001-21298/13 od 23.07.2013. godine.

Inicijator smatra da je Skupština Brčko distrikta Bosne i Hercegovine članom 4. osporene Odluke dovela u neravnotežan položaj povjerenice ODP „Interplet“ Brčko (u daljem tekstu „Interplet“) i umanjila imovinu porodica umrlih radnika „Interpleta“, jer je tom Odlukom onemogućeno da stečeno pravo na isplatu jednokratne pomoći za rješavanje socijalnog statusa radnika koji su radili u „Interpletu“, nasljeđivanjem prede na zakonske nasljednike umrlih radnika „Interpleta“. U inicijativi je navedeno da bi pravo na isplatu jednokratne pomoći trebalo da uđe u sastav ostavinske mase iza umrlih radnika „Interpleta“, ali kako je osporenim odredbom propisano da je pravo na isplatu jednokratne pomoći lično i neprenosivo, to pravo ne mogu da ostvare porodice umrlih radnika „Interpleta“, čime je povrijeđeno njihovo pravo na imovinu, što je u suprotnosti sa Statutom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Protokolom I uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i Zakonom o nasljeđivanju.

U skladu sa odredbom člana 15. Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 20/10 – u daljem tekstu Zakon o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata) i članom 8. Poslovnika o radu Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u postupcima ocjene usklađenosti pravnih akata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i rješavanja sukoba nadležnosti („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 45/10 – u daljem tekstu Poslovnik o radu Apelacionog suda), ovaj sud je aktom broj 97 o U 001688 15 Ous od 04.01.2016. godine, Skupštini Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kao donosiocu osporenog akta, dostavio predmetnu inicijativu zajedno sa prilogima i zatražio mišljenje o podnesenoj inicijativi.

U podnesku broj 01-02-31/16 od 18.01.2016. godine, Predsjednik Skupštine Brčko distrikta Bosne i Hercegovine je dao mišljenje na inicijativu u kojem navodi da je Skupština Brčko distrikta Bosne i Hercegovine odlučila da se određenoj kategoriji lica (ovdje bivšim radnicima „Interpleta“) osiguraju i isplate novčana sredstva u vidu jednokratne novčane pomoći, koja ne zamjenjuje niti umanjuje potraživanja radnika prema „Interpletu“ u stečajnom postupku. Isplata novčane pomoći je uslovljena bivšim radnopravnim statusom u „Interpletu“ i ne daje za pravo nasljednicima te kategorije lica da ostvaruju pravo na jednokratnu novčanu pomoć nakon njihove smrti. Potraživanja koja je imao njihov srodnik, a koja su utvrđena u stečajnom ili likvidacionom postupku odnosno pravosnažnim sudskim presudama, trebaju potraživati iz imovine pravnog lica gdje je isti bio zaposlen. Razlog donošenja osporene Odluke je isključivo jednokratna novčana pomoć navedenoj kategoriji lica zbog njihovog lošeg imovnog stanja, a ne preuzimanje obaveza prema radnicima koje su utvrđene naspram „Interpleta“, te je zbog toga definisano da je pravo na jednokratnu novčanu pomoć lično i neprenosivo.

Relevantni propisi:

Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine
(„Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 2/10)

Član 13
Osnovna prava i obaveze

- (1) Svako ima pravo da uživa sva prava i slobode garantovane Ustavom i zakonima Bosne i Hercegovine, ovim statutom i zakonima Distrikta, bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, uključujući diskriminaciju po osnovu spola, rase, seksualnog opredjeljenja, boje kože, jezika, vjeroispovijesti, nacionalnog ili socijalnog porijekla, političkog ili drugog mišljenja, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovinskog stanja, rođenja ili drugog statusa. Posebno, svako ima pravo pristupa svim javnim institucijama i objektima u Distriktu; pravo da se slobodno kreće i određuje svoje mjesto prebivališta, poslovanja ili rada na cijeloj teritoriji Distrikta; pravo da kupuje i prodaje pokretnu i nepokretnu imovinu u skladu sa zakonom.
- (4) Sva lica na teritoriji Distrikta uživaju prava i slobode koje su im date Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama. Ta prava i slobode će imati veću pravnu snagu u odnosu na svaki zakon koji je u suprotnosti s Konvencijom. Sve institucije Distrikta će poštovati ta prava i slobode. Sudovi Distrikta će sprovoditi ta prava i slobode u skladu s postupcima koji su predviđeni zakonima Distrikta. Kada se bave predmetima koji se odnose na optužbe u vezi s kršenjem tih prava i sloboda, sudovi Distrikta uzimaju u obzir precedentno pravo Evropskog suda za ljudska prava.
- (5) Svako ima pravo na mirno i neometano uživanje svoje privatne imovine. Nijednom licu imovina neće biti oduzeta, eksproprisana ili na bilo koji način umanjena bez njegove saglasnosti, osim na način predviđen zakonom i mjeri u kojoj je to potrebno radi ostvarivanja općeg dobra.

Relevantne odredbe Protokola I uz Evropsku Konvenciju o zaštiti
ljudskih prava i osnovnih sloboda (Pariz, 20.03.1952. godine)

Član 1
Zaštita imovine

Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

Zakon o nasljeđivanju („Službeni list SR BiH“ broj 7/80 i 15/80
koji se na osnovu Statuta primjenjuje u Brčko distriktu BiH)

Član 2
Predmet nasljeđivanja

Nasljeđivati se mogu stvari i prava koja pripadaju pojedincima.

Član 126.
Smrt i proglašenje lica za umrlo

Smrću lica otvara se njegovo nasljeđe.
Isto dejstvo ima i proglašenje lica za umrlo.

Član 133.
Prelazak zaostavštine na nasljednike

Zaostavština umrlog lica prelazi po sili zakona na njegove nasljednike u trenutku njegove smrti.

Odluka Skupštine Brčko distrikta Bosne i Hercegovine o
kriterijima i procedurama za utvrđivanje prava i visine sredstava
za dodjelu jednokratne pomoći za rješavanje socijalnog statusa
radnika koji su radili u ODP „Interplet“ Brčko

Član 4.

Pravo na isplatu jednokratne pomoći propisano ovom odlukom je lično i neprenosivo.

Zakon o socijalnoj zaštiti Brčko distrikta BiH
(„Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj 01/03, 04/04, 19/07 i 02/08)

Član 7.

Prava iz socijalne zaštite su lična i ne mogu se prenositi.

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju Republike Srpske
(„Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 134/11 i 82/13)

Član 4.

- (1) Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja su lična prava i ne mogu se prenositi na druga lica, niti se mogu nasljeđivati.
- (2) Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja ne zastarijevaju.

Zakon o zdravstvenom osiguranju Brčko distrikta BiH
(„Službeni glasnik Brčko distrikta BiH” broj 01/02, 07/02, 19/07, 02/08 i
34/08)

Član 9.

- (1) Sva osigurana lica su ravnopravna u ostvarivanju svojih prava iz zdravstvenog osiguranja.
- (2) Prava koja osiguranici imaju po ovom zakonu, ne mogu se ugovorom mijenjati ili prenositi na druga lica, niti se mogu nasljeđivati.
- (3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, mogu se nasljeđivati novčana primanja koja su dospjela za isplatu a koja su ostala neisplaćena uslijed smrti osiguranika.

Iz citiranih odredbi Statuta proizilazi da svako ima pravo da uživa sva prava i slobode garantovane Ustavom i zakonima Bosne i Hercegovine, Statutom i zakonima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, kojoj konvenciji, u oblasti propisanih prava i sloboda, Statut daje primat u primjeni u odnosu na svaki zakon koji je u suprotnosti sa Konvencijom. Statutom je takođe garantovano i pravo na mirno i neometano uživanje privatne imovine, u smislu da imovina neće biti oduzeta ili na bilo koji način umanjena bez saglasnosti lica, osim na način predviđen zakonom i u mjeri u kojoj je to potrebno radi ostvarenja opšteg dobra. Na sličan način je propisana i zaštita imovine u članu 1. Protokola I uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Kada je u pitanju pravo na nasljeđivanje, Zakonom o nasljeđivanju SR BiH (koji se prema Statutu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine primjenjuje u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine) je propisano da se mogu naslijediti stvari i prava koja pripadaju pojedincima, da se u trenutku smrti ostavioca otvara njegovo naslijeđe i da u tom trenutku zaostavština umrlog lica prelazi na njegove nasljednike po sili zakona. Međutim, postoje određena prava koja ne mogu biti predmet nasljeđivanja, odnosno koja ne mogu preći na nasljednike u trenutku smrti ostavioca. To su takozvana „lična prava“ koja su tijesno vezana za ličnost svog titulara i postoje do trenutka njegove smrti, kada prestaju odnosno gase se. Dakle, to su prava subjektivnog karaktera, pa zbog toga nisu nasljeđiva i ne ulaze u sastav zaostavštine koja nastaje u slučaju smrti njihovog nosioca.

U pravilu takva prava zakonodavac eksplicitno propisuje kao što je to učinjeno u Zakonu o socijalnoj zaštiti Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju Republike Srpske i Zakonu o zdravstvenom osiguranju Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kojima je propisano da su prava regulisana tim zakonima lična prava, da se ne mogu prenositi niti se mogu nasljeđivati.

Na isti način je i članom 4. osporene Odluke propisano da je pravo na isplatu jednokratne pomoći lično i neprenosivo, a s obzirom na to da je cilj navedene jednokratne pomoći da poboljša socijalni status bivših radnika „Interpleta“, pravo na

isplatu takve jednokratne pomoći po svojoj pravnoj prirodi ima karakter prava iz socijalne zaštite, zbog čega je osporenim Odlukom propisano da je to pravo „lično i ne može se prenositi“.

U osnovi istu argumentaciju u mišljenju na podnesenu inicijativu navodi i predsjednik Skupštine Brčko distrikta Bosne i Hercegovine da je isplata novčane pomoći uslovljena bivšim radnopravnim statusom u „Interpletu“, a svrha je pružanje jednokratne novčane pomoći bivšim radnicima „Interpleta“ zbog njihovog lošeg imovnog stanja.

S tim u vezi, bitno je naglasiti da se potraživanja umrlog A.J. prema „Interpletu“ po osnovu neisplaćene plate i otpremnine ne mogu poistovjetiti sa pravom na isplatu jednokratne pomoći za rješavanje socijalnog statusa radnika koji su radili u ODP „Interplet“ Brčko. Naime, rješenjem Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 096-O-L-07-000001 od 05.06.2007. godine i presudom istog suda broj 096-O-P-07-000624 od 20.10.2008. godine, utvrđena su kao priznata potraživanja radnika A.J. prema „Interpletu“ po osnovu neisplaćenih plata i neisplaćene otpremnine. Ta potraživanja su imovinska prava koja je ostavilac A.J. za života stekao prema „Interpletu“, i ona su kao takva podobna nasljeđivanju, odnosno nasljednici A.J. mogu ta potraživanja prijaviti u zaostavštinu iza umrlog A.J. i kao takvu naslijediti. Dakle, ta prava su imovinskog karaktera i bila su sastavni dio imovine umrlog A.J. u trenutku njegove smrti, a nisu vezana za njegovu ličnost (dakle, pravo je pripadalo imovini ostavioca u momentu njegove smrti i nasljeđivo je).

Sa druge strane, pravo na isplatu jednokratne pomoći je pravo vezano za ličnost A.J., jer je uslovljeno njegovim bivšim radnopravnim statusom u „Interpletu“ i svrha tog prava jeste da samo određenoj kategoriji lica (odnosno bivšim radnicima „Interpleta“) pruži novčanu pomoć zbog njihovog lošeg imovnog stanja.

Na kraju treba dodati da je prema dostavljenom Izvodu iz matične knjige umrlih, A.J. umro 24.02.2013. godine, osporena Odluka objavljena u Službenom glasniku Brčko distrikta BiH dana 31.07.2014. godine, a da je Odjeljenje za zdravstvo raspisalo Javni poziv za dodjelu jednokratne pomoći za rješavanje socijalnog statusa radnika na koji se prijavila podnosilac inicijative u 2015. godini. Uzimajući u obzir navedeno, a kako zaostavštinu ostavioca čine sva prava (i obaveze) koja su pripadala ostaviocu u momentu njegove smrti, to nasljednici A.J. ne bi ni mogli naslijediti pravo na isplatu jednokratne pomoći, jer to pravo nije pripadalo ostaviocu A.J. u vrijeme njegove smrti (24.02.2013. godine), nego je nastalo znatno kasnije i shodno tome ne ulazi u sastav zaostavštine u momentu smrti A.J. Kako se prema članu 2. Zakona o nasljeđivanju SR BIH mogu nasljeđivati samo prava koja „pripadaju pojedincima“ a pravo na isplatu jednokratne pomoći nije pripadalo imovini ostavioca u momentu njegove smrti, onda se ovo pravo ima smatrati nenasljeđivim.

Zbog toga ovaj sud smatra da je osporavanom odredbom pravilno propisano da je pravo na isplatu jednokratne pomoći za rješavanje socijalnog statusa radnika koji su radili u „Interpletu“ lično i neprenosivo, te da nema neusklađenosti člana 4. osporene Odluke sa odredbama Zakona o nasljeđivanju, odredbama člana 13. stav 1., 4. i 5. Statuta i odredbom člana 1. Protokola I uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Pored toga, sud podsjeća da potraživanja umrlog A.J. prema „Interpletu“ po osnovu neisplaćenih plata i otpremnine i dalje postoje prema

„Interpletu“, te ulaze u sastav njegove zaostavštine i mogu biti predmet nasljeđivanja, i u tom smislu nisu povrijeđena nasljedna prava niti pravo na imovinu inicijatora.

Cijeneći da je u toku prethodnog postupka pravno stanje potpuno utvrđeno i da prikupljeni podaci pružaju pouzdan osnov za odlučivanje, Sud je odlučio bez donošenja rješenja o pokretanju postupka, na osnovu člana 33. stav 2. Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Saglasno navedenom Sud je na osnovu člana 27. tačka e. Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odlučio kao u dispozitivu presude.

BOSNA I HERCEGOVINA
APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA
BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 97 o U 001688 15 Ous
Brčko, 05.02.2016. godine

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Damjan Kaurinović

Da je ovaj otpravak rješenja
saglasan sa izvornikom
tvrdi i ovjerava pisarnica Suda